

ELÄKKEENSAAJAN ASUMISTUEN YHDISTÄMINEN YLEISEEN ASUMISTUKEEN

Sanna Pekkarinen

21.10.2015

Tausta

- Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelma, Liite 6: hallituksen päättämät julkisen talouden välttämättömät sopeutustoimet:
”Eläkeläisten asumistuki sopeutetaan vastaamaan yleistä asumistukea eli järjestelmät yhdistetään”
- Asumistukijärjestelmien yhdistäminen on ollut esillä vuosien varrella useaan otteeseen alkaen ympäristöministeriön asumistukijärjestelmien vertailuselvityksestä vuodelta 1985 (*Ympäristöministeriö, Helsinki 1985*) ja päätyen ympäristöministeriön asumisen tukijärjestelmien vaikutuksia koskevaan selvitykseen vuodelta 2015 (*Asumisen tuki- ja verojärjestelmien vaikuttavuus, ympäristöministeriön raportteja 4/2015*).
- Keskeisenä ongelmana yhdistämiselle on pidetty asumistuen tason eroja eri järjestelmissä, minkä vuoksi yhdistämisestä aiheutuisi merkittäviä muutoksia suurelle osalle tuensaajista.

Eläkkeensaajan asumistuen erityispiirteet

- Tavoitteena kotona asumisen tukeminen.
- Eläkkeensaajan tulot eivät yleensä olennaisesti muutu.
- Eläkkeensaajalla on rajalliset mahdollisuudet työllistyä ja hankkia lisätuloja.

Eläkkeensaajan asumistuen ja yleisen asumistuen keskeiset erot

- Eläkkeensaajan asumistuki on henkilökohtainen etuus.
- Yleistä asumistukea maksetaan ruokakunnalle.
- Eläkkeensaajan asumistuessa hyväksyttävät enimmäisasumismenot ovat suuremmat kuin yleisessä asumistuessa.
- Tukiprosentti ja omavastuut ovat erilaiset.

Asian valmistelu

- Aloitettiin kesällä 2015 yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa.
- Budjettiriihessä syyskuussa säästötavoitetta pienennettiin 30 miljoonalla eurolla.
- Esitysluonnos lausunnolla 29.9 - 14.10.2015.
- Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle nyt syksyllä, jotta lainmuutokset voisivat tulla voimaan ensi vuoden alusta.

Keskeiset muutosehdotukset

- Eläkkeensaajan asumistukea saavat siirtyisivät yleisen asumistuen piiriin vuoden 2016 aikana.
- Siirtymäajan ja ns. suojasäännöksen avulla pyritään helpottamaan niiden henkilöiden asemaa, jotka saavat eläkkeensaajan asumistukea lain tullessa voimaan.
- Kela tekisi päätökset yleisestä asumistuesta kevään 2016 aikana. Päätöksen jälkeenkin eläkkeensaajan asumistuen maksamista jatkettaisiin entisen suuruisena kuuden kuukauden ajan.
- Suojaosuuden johdosta asumistuen taso voi pudota siirtymäajan jälkeen enintään 60 euroa kuukaudessa.

Suojaosuus

- Suojaosuuden johdosta lain voimaantullessa eläkkeensaajan asumistukea saavan asumistuen taso voisi lain muutoksesta johtuen laskea enintään 60 euroa kuukaudessa.
- Suoja on henkilökohtainen.
- Suoja olisi voimassa enintään kymmenen vuotta tai siihen saakka, kunnes yleisen asumistuen taso saavuttaisi suojatun tuen tason.
- Suojaosuuden maksaminen kuitenkin lakkaisi, jos ruokakunnan koko muuttuu, asunto vaihtuu, etuudensaajan tulot nousevat yli 400 euroa kuukaudessa tai yleisen asumistuen maksamiselle ei ole enää perusteita.

Muut muutosehdotukset

- Yleiseen asumistukeen tehtäviä muutoksia:
 - omaisuus huomioon tulona
 - lisätilatarpeen huomioon ottaminen enimmäisasumismenoissa, jos tuensaaja toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi tarvitsee esim. tilavieviä apuvälineitä
 - lisäksi täsmennyksiä asumistuen hakijan ja saajan ilmoitusvelvollisuutta, asumistuen hakemismenettelyä sekä etuuden myöntämistä ja maksamista koskeviin säännöksiin

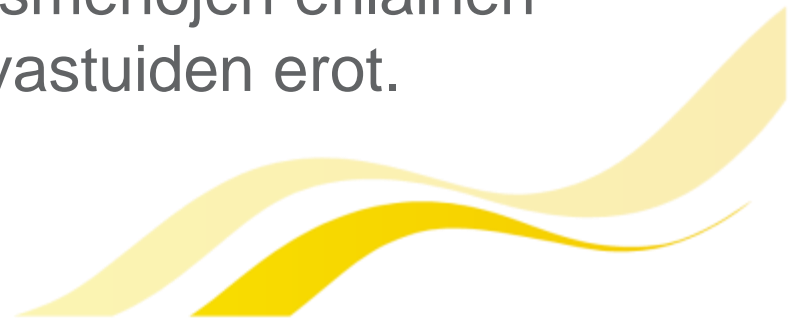
Taloudelliset vaikutukset

- Asumistukijärjestelmien yhdistämisen arvioidaan säästävän valtion menoja vuositasolla 65 miljoonalla eurolla.
- Voimaantulovuonna 2016 valtion menot vähenisivät 18,5 miljoonalla eurolla.
- Toimeentulotukimenojen on arvioitu lisääntyvän vuositasolla 7 miljoonalla eurolla ja voimaantulovuonna 2 miljoonalla eurolla.

Vaikutukset tuensaajiin

- Tällä hetkellä eläkkeensaajan asumistukea saavat n. 195 000 henkilöä siirtyisivät yleisen asumistuen piiriin vuoden 2016 aikana.
- Järjestelmien välisten erojen vuoksi eläkkeensaajien asumistuen tasossa tapahtuu muutoksia yleiseen asumistuen piiriin siirryttäessä.
- Keskeisimmät syyt tukitasojen muutoksiin ovat hyväksyttävien enimmäisasumismenojen erilainen taso sekä tukiprosentin ja omavastuiden erot.

Vaikutukset tuensaajiin

- Eläkkeensaajien siirtäminen yleiseen asumistukeen pienentää tukea noin 70 prosentilla tuensaajista. Noin kolme prosenttia tuensaajista menettää tuen kokonaan.
- Noin kolmanneksella tuensaajista tuki kasvaa.
- Muutoksen vaikutus yksittäistapauksissa riippuu pääasiassa eläkkeensaajan tuloista, asumismenoista ja kuntaryhmästä, jossa asunto sijaitsee.

Vaikutukset tuensaajiin

- **Perheaseman vaikutus:** Yksin asuvilla asumistuki pienenee noin 68 prosentilla tuensaajista. Puolisoilla yleinen asumistuki on lähes kaikissa tapauksissa pienempi kuin eläkkeensaajan asumistuki.
- **Asumismuoto:** Muutos vaikuttaa suhteellisesti eniten omakotitaloissa asuvien tukeen (n. 2 prosenttia tuensaajista). Vuokra-asunnoissa asuvista tuki alenee tai päättyy kokonaan 69 prosentilla tuen saajista. Noin 31 prosentilla vuokra-asunnoissa asuvista tuki nousee.
- **Tulonjakovaikutukset:** Kaikkein pienituloisimmat eläkkeensaajat hyötyvät muutoksesta eniten ja häviävät vähiten. Jos asumismenot ovat suuret suhteessa tuloihin, tulee asumistuki kuitenkin laskemaan myös kaikkein pienituloisimmilla.

Lausuntopalaute

- Esityksestä on saatu 20 lausuntoa. Suurin osa lausunnonantajista vastustaa eläkkeensaajan asumistuen yhdistämistä yleiseen asumistukeen. Osa lausunnonantajista kannattaa asumistukijärjestelmien yhdistämistä, mutta ei esitetyllä tavalla ja suunnitellussa aikataulussa.
- Yleinen asumistuki ja siihen tehtävät muutokset eivät riittävällä tavalla ota huomioon eläkkeensaajien asumistuen erityispiirteitä, kuten kotona asumisen tukemista eikä pienituloisuutta.
- Siirtymäsäännökset ja suojasäännökset ovat oikeansuuntaisia ratkaisuja, mutta niiden suojaava vaikutus on riittämätön. Ongelmallisena pidetään sitä, että siirtymä- ja suojasäännökset eivät suojaa uusia tuensaajia ja että suoja purkautuu esim. muuton tai perhesuhteiden muutosten johdosta.
- Vaikutusarviointia tulisi syventää ja selvittää hallituksen tekemien päätösten yhteisvaikutukset.

KIITOS!

